

The fly is een kort verhaal van Katherine Mansfield uit 1922, hier in vertaling van Willem Kurstjens

Venlo, april 2020

THE FLY / DE Vlieg

Niets uit deze editie mag zonder toestemming van de uitgever op enigerlei wijze worden overgenomen.

shinz

THE FLY

'Y'are very snug in here,' piped old Mr. Woodifield, and peered out of the great, green-leather armchair by his friend the boss's desk as a baby peers out of its pram. His talk was over; it was time for him to be off. But he did not want to go. Since he had retired, since his ... stroke, the wife and the girls kept him boxed up in the house every day of the week except Tuesday. On Tuesday he was dressed and brushed and allowed to cut back to the City for the day. Though what he did there the wife and girls couldn't imagine. Made a nuisance of himself to his friends, they supposed.... Well, perhaps so. All the same, we cling to our last pleasures as the tree clings to its last leaves.

So there sat old Woodifield, smoking a cigar and staring almost greedily at the boss, who rolled in his office chair, stout, rosy, five years older than he, and still going strong, still at the helm. It did one good to see him.

Wistfully, admiringly, the old voice added, 'It's snug in here, upon my word!'

'Yes, it's comfortable enough,' agreed the boss, and he flipped the *Financial Times* with a paper-knife. As a matter of fact he was proud of his room; he liked to have it admired, especially by old Woodifield. It gave him a feeling of deep, solid satisfaction to be planted there in the midst of it in full view of that frail old figure in the muffler.

'I've had it done up lately,' he explained, as he had explained for the past how many weeks.

'New carpet,' and he pointed to the bright red carpet with a pattern of large white rings. 'New furniture,' and he nodded towards the massive bookcase and the table

DE VLIEG

'Je zit hier lekker knus,' kraaide de hoge stem van de oude heer Woodifield, en hij keek op uit de grote groenleren fauteuil naast het bureau van zijn vriend en baas, zoals een baby uit zijn kinderwagen kijkt. Hij was door zijn gespreksstof heen, het was tijd om te gaan. Maar hij had geen zin. Sinds hij gepensioneerd was, sinds zijn... beroerte hokten zijn vrouw en de meiden hem op in huis, de hele week lang op dinsdag na. Op dinsdag werd hij aangekleed en opgepoetst en mocht hij een dagje terug naar de City. Hoewel zijn vrouw en dochters geen idee hadden van wat hij daar deed. Zijn vrienden tot last zijn, dachten ze... Ach ja, misschien was dat wel zo. We klampen ons nu eenmaal aan onze laatste pleziertjes vast zoals een boom aan zijn laatste bladeren. En zo zat de oude Woodifield daar, terwijl hij een sigaar rookte en haast gretig naar zijn baas staarde, die in zijn bureau-stoel heen en weer draaide, robuust, blakend, vijf jaar ouder dan hij, en nog steeds in topvorm, nog steeds de man aan het roer. Zijn aanblik deed je goed.

Vol weemoed en bewondering liet de oude stem erop volgen:

'Wat ik je zeg, 't is hier echt knus.'

'Ja, 't is wel zo gerieflijk,' gaf de baas toe, terwijl hij met een briefopener de *Financial Times* opwipte. Hij was inderdaad trots op deze kamer; hij vond het prettig als anderen zich er bewonderend over uitlieten en vooral als de oude Woodifield dat deed. 't Gaf hem een gevoel van diepe onwrikbare voldoening daar in het midden te zitten, recht tegenover die tengere oude figuur in zijn dikke sjaal.

'Ik heb het hier pas laten opknappen,' legde hij uit, zoals hij dat de laatste zoveel weken steeds had gedaan.

'Nieuw tapijt,' en hij wees naar het helderrode tapijt met zijn patroon van grote witte cirkels. 'Nieuwe meubelen,' en hij knikte in de richting van de zware boekenkast en de tafel met de gedraaide

with legs like twisted treacle. 'Electric heating!' He waved almost exultantly towards the five transparent, pearly sausages glowing so softly in the tilted copper pan. But he did not draw old Woodifield's attention to the photograph over the table of a grave-looking boy in uniform standing in one of those spectral photographers' parks with photographers' storm-clouds behind him. It was not new. It had been there for over six years. 'There was something I wanted to tell you,' said old Woodifield, and his eyes grew dim remembering. 'Now what was it? I had it in my mind when I started out this morning.' His hands began to tremble, and patches of red showed above his beard.

Poor old chap, he's on his last pins, thought the boss. And, feeling kindly, he winked at the old man, and said jokingly,

'I tell you what. I've got a little drop of something here that'll do you good before you go out into the cold again. It's beautiful stuff. It wouldn't hurt a child.' He took a key off his watch-chain, unlocked a cupboard below his desk, and drew forth a dark, squat bottle. 'That's the medicine,' said he. 'And the man from whom I got it told me on the strict Q.T. it came from the cellars at Windsor Castle.'

Old Woodifield's mouth fell open at the sight. He couldn't have looked more surprised if the boss had produced a rabbit.

'It's whisky, ain't it?' he piped feebly.

The boss turned the bottle and lovingly showed him the label. Whisky it was.

'D'you know,' said he, peering up at the boss wonderingly, 'they won't let me touch it at home.' And he looked as though he was going to cry.

poten. 'Elektrische verwarming!' Hij wuifde haast jubelend naar de vijf doorzichtige parelmoerige worstjes die zo zachtjes gloeiden in de schuinstaande koperen pan.

Maar hij vestigde de aandacht van de oude Woodifield niet op de foto boven de tafel, een foto van een ernstig kijkende jongen in uniform in een van die spookachtige fotografeerparken met achter zich fotograferend onderwolken. Die was niet nieuw. Die hing daar al meer dan zes jaar.

'Ik had je nog iets willen vertellen,' zei de oude Woodifield, en zijn ogen werden dof bij de poging het zich te binnen te brengen. 'Wat was het ook weer? Ik had het in mijn hoofd toen ik vanmorgen van huis ging.' Zijn handen begonnen te trillen en er verschenen rode vlekjes boven zijn baard.

Arme kerel! Hij loopt op zijn laatste benen, dacht de baas. En meteen gevoel van vertedering knipoogde hij naar de oude man en zei schertsend:

'Ik zal je eens wat vertellen. Ik heb hier nog een slokje dat je goed zal doen voor je de kou weer in gaat. Het is prima spul. 't Doet geen kind kwaad.' Hij haalde een sleuteltje van zijn horlogeketting, opende een kastje in zijn bureau en haalde er een donkere platte fles uit.

'Hier knap je van op,' zei hij. 'En de man van wie ik het gekregen heb, heeft me in strikt vertrouwen verteld dat het uit de kelders van Windsor Castle komt.'

Woodifields mond viel open bij de aanblik ervan. Hij kon niet verbaasder hebben gekeken dan wanneer de baas een konijn te voorschijn getoverd had.

'Dat is toch whisky, hè?' klonk zijn hoge stem zwakjes.

De baas draaide de fles om en liet hem met een warm gevoel het etiket zien. Het wás whisky.

'Weet je,' zei hij, terwijl de baas met verbazing aanstaarde, 'thuis mag ik er niet eens áankomen.' En hij keek alsof hij bijna in huielen uitbarstte.

‘Ah, that’s where we know a bit more than the ladies,’ cried the boss, swooping across for two tumblers that stood on the table with the water-bottle, and pouring a generous finger into each. ‘Drink it down. It’ll do you good. And don’t put any water with it. It’s sacrilege to tamper with stuff like this. Ah!’ He tossed off his, pulled out his handkerchief, hastily wiped his moustaches, and cocked an eye at old Woodifield, who was rolling his in his chaps. The old man swallowed, was silent a moment, and then said faintly, ‘It’s nutty!’

But it warmed him; it crept into his chill old brain - he remembered.

‘That was it,’ he said, heaving himself out of his chair. ‘I thought you’d like to know. The girls were in Belgium last week having a look at poor Reggie’s grave, and they happened to come across your boy’s. They’re quite near each other, it seems.’

Old Woodifield paused, but the boss made no reply.

Only a quiver in his eyelids showed that he heard.

‘The girls were delighted with the way the place is kept,’ piped the old voice. ‘Beautifully looked after. Couldn’t be better if they were at home. You’ve not been across, have yer?’

‘No, no!’

For various reasons the boss had not been across.

‘There’s miles of it,’ quavered old Woodifield, ‘and it’s all as neat as a garden. Flowers growing on all the graves.

Nice broad paths.’

It was plain from his voice how much he liked a nice broad path.

The pause came again. Then the old man brightened wonderfully.

‘D’you know what the hotel made the girls pay for a pot

‘Maar hiervan weten wij toevallig ietsjes meer dan de dames,’ riep de baas uit, terwijl hij twee glazen greep die op tafel stonden met de fles water, en in allebei een flink bodempje schonk. ‘Drink op. ’t Zal je goed doen. En doe er geen druppel water bij. ’t Is heiligschennis om met zo’n spul te knoeien. Hop!’

Hij goot de zijne naar binnen, pakte zijn zakdoek, veegde haastig zijn snor af en knipoogde naar de oude Woodifield, die zijn ogen bedeesd neersloeg.

De oude man slikte, zweeg een ogenblik, en zei toen zwakjes:

‘Pittig spul!’

Maar de whisky verwarmde hem: hij drong door in zijn verkilde oude hersenen - en toen schoot het hem weer te binnen.

‘Dat was het,’ zei hij, terwijl hij overeind kwam uit zijn stoel. ‘Ik dacht dat je het misschien wel prettig zou vinden om te weten.

De meisjes zijn verleden week in België geweest om naar het graf van de arme Reggie te kijken en stuitten toevallig ook dat van jouw zoon. Ze liggen kennelijk vlak bij elkaar.’

De oude Woodifield liet een stilte vallen, maar de baas gaf geen antwoord. Slechts een trilling van zijn oogleden verried dat hij het gehoord had.

‘De meisjes waren vol lof over de manier waarop ze het onderhouden,’ klonk de hoge oude stem. ‘Prachtig verzorgd. Thuis zou het niet beter kunnen. Jij bent er nog niet geweest, hè?’

‘Nee. Nee!’

Om allerlei redenen was de baas er nog niet geweest.

‘Kilometers lang,’ zei de oude Woodifield beverig, ‘en alles even keurig onderhouden als een tuin. Op alle graven bloeien bloemen. Mooie brede paden.’

Uit zijn stem bleek duidelijk hoeveel hij van een mooi breed pad hield.

Er viel weer een stilte. Toen klaarde het gezicht van de oude man ineens op.

‘Weet je hoeveel het hotel de meisjes liet betalen voor een potje

of jam?’ he piped. ‘Ten francs! Robbery, I call it. It was a little pot, so Gertrude says, no bigger than a half-crown. And she hadn’t taken more than a spoonful when they charged her ten francs. Gertrude brought the pot away with her to teach ‘em a lesson. Quite right, too; it’s trading on our feelings. They think because we’re over there having a look round we’re ready to pay anything. That’s what it is.’ And he turned towards the door.

‘Quite right, quite right!’ cried the boss, though what was quite right he hadn’t the least idea. He came round by his desk, followed the shuffling footsteps to the door, and saw the old fellow out. Woodifield was gone.

For a long moment the boss stayed, staring at nothing, while the grey-haired office messenger, watching him, dodged in and out of his cubby-hole like a dog that expects to be taken for a run. Then: ‘I’ll see nobody for half an hour, Macey,’ said the boss. ‘Understand! Nobody at all.’ ‘Very good, sir.’

The door shut, the firm heavy steps recrossed the bright carpet, the fat body plumped down in the spring chair, and leaning forward, the boss covered his face with his hands. He wanted, he intended, he had arranged to weep....

It had been a terrible shock to him when old Woodifield sprang that remark upon him about the boy’s grave. It was exactly as though the earth had opened and he had seen the boy lying there with Woodifield’s girls staring down at him. For it was strange. Although over six years had passed away, the boss never thought of the boy except as lying unchanged, unblemished in his uniform, asleep for ever. ‘My son!’ groaned the boss. But no tears came yet. In the past, in the first months and even years after the boy’s death, he had only to say

jam?’ zei hij. ‘Tien franc! Afzetterij noem ik dat. ’t Was maar een klein potje volgens Gertrud, niet veel groter dan een halve *crown*. En ze had er niet meer dan een lepel van genomen. Tien franc rekenden ze ervoor. Gertrud heeft het potje achterovergedrukt om ze een lesje te eren. En gelijk heeft ze; ze maken misbruik van onze gevoelens. Ze denken dat geld ons niet kan schelen om daar te komen kijken. Dat denken ze.’ En hij wendde zich naar de deur.

‘Gelijk heb je, gelijk heb je!’ riep de baas, ofschoon hij geen flauw idee had waarin Woodifield gelijk had. Hij kwam achter zijn bureau vandaan, volgde de schuifelende voetstappen naar de deur en liet de oude, man uit. Woodifield was verdwenen.

Geruime tijd bleef de baas daar in het niets staan staren, terwijl de grijze bode die hem gadesloeg, in en uit zijn hokje kwam als een hond die verwacht dat hij mee uit mag.

En toen: ‘Ik wil een half uur lang niemand zien, Macey. Begrepen? Absoluut niemand.’

‘Uitstekend, meneer.’

De deur ging dicht, de vaste zware stappen gingen terug het hel-gekleurde tapijt over en het dikke lichaam plofte in de fauteuil. De baas boog zich voorover en bedekte zijn gezicht met zijn handen. Hij wilde, was van plan, had zich erop ingesteld om te gaan huilen...

Het was een hevige schok voor hem geweest toen de oude Woodifield plotseling was begonnen over het graf van zijn zoon. Het was net of de aarde zich geopend had en hij zijn jongen daar had zien liggen terwijl Woodifields dochters op hem neerkeken. Want het was vreemd. Hoewel er zes jaren voorbijgegaan waren, had de baas nooit anders aan de jngen gedacht dan onveranderd, ongeschonden in zijn uniform daar liggend, voor altijd in slaap. ‘Mijn jongen!’ kreunde de baas. Maar de tranen wilden nog niet komen. Vroeger, in de eerste maanden en zelfs jaren na de dood van de jongen, hoefde hij deze woorden maar te zeggen om

those words to be overcome by such grief that nothing short of a violent fit of weeping could relieve him. Time, he had declared then, he had told everybody, could make no difference. Other men perhaps might recover, might live their loss down, but not he. How was it possible! His boy was an only son. Ever since his birth the boss had worked at building up this business for him; it had no other meaning if it was not for the boy. Life itself had come to have no other meaning. How on earth could he have slaved, denied himself, kept going all those years without the promise for ever before him of the boy's stepping into his shoes and carrying on where he left off? And that promise had been so near being fulfilled. The boy had been in the office learning the ropes for a year before the war. Every morning they had started off together; they had come back by the same train. And what congratulations he had received as the boy's father! No wonder; he had taken to it marvellously. As to his popularity with the staff, every man jack of them down to old Macey couldn't make enough of the boy. And he wasn't in the least spoilt. No, he was just his bright natural self, with the right word for everybody, with that boyish look and his habit of saying, 'Simply splendid!' But all that was over and done with as though it never had been. The day had come when Macey had handed him the telegram that brought the whole place crashing about his head. 'Deeply regret to inform you ...' And he had left the office a broken man, with his life in ruins. Six years ago, six years.... How quickly time passed! It might have happened yesterday. The boss took his hands from his face; he was puzzled. Something seemed to be wrong with him. He wasn't feeling as he wan-

overvallen te worden door zo'n hevig verdriet dat alleen een heftige huilbui hem opluchtte. De tijd, had hij toen verklaard, had hij iedereen verteld, veranderde daar niets aan. Anderen kwamen er misschien overheen, leerden misschien met hun verdriet leven, maar hij niet. Hoe zou dat ook kunnen? Hij was zijn enige zoon. Al vanaf zijn geboorte had de baas gewerkt om de zaak op te bouwen voor hem; 't was allemaal bedoeld geweest voor zijn jongen. Hij was de zin van het leven zelf geworden. Waarom zou hij zich anders uitgesloofd en weggecijferd hebben, al die jaren maar zijn doorgegaan, zonder het vooruitzicht dat de jongen hem zou opvolgen en verder zou gaan waar hij was gebleven? En dat vooruitzicht was op een haar na uitgekomen. Zijn jongen had het jaar voor de oorlog in de zaak gewerkt om de kneepjes van het vak te leren kennen. Iedere morgen waren zij samen van huis gegaan, en zij waren thuisgekomen met dezelfde trein. En wat had hij een complimenten in ontvangst moeten nemen als vader van de jongen! Geen wonder, hij had zijn draai prima gevonden. En wat zijn populariteit onder het personeel betrof, letterlijk iedereen, tot de oude Macey toe, kon eenvoudig niet uit over de jongen. En hij was volstrekt niet verwend. Nee, hij was gewoon zijn opgewekte zelf, met voor iedereen een vriendelijk woord, met die jongensachtige uitstraling van hem en dat geijkte: 'Gewoon geweldig!' Maar dat was allemaal voorgoed voorbij, alsof het nooit gebeurd was. Op een dag had Macey hem het telegram overhandigd waardoor zijn wereld compleet was ineengestort. 'Zeer tot ons leedwezen moeten wij u mededelen...' En hij had de zaak verlaten als een gebroken man; zijn leven was verwoest. Zes jaar geleden, zes jaar... De tijd vloog! Het had gisteren kunnen zijn. De baas nam zijn handen voor zijn gezicht weg; hij was in de war. Iets scheen niet helemaal in orde met hem. Hij voelde zich niet zoals hij zich wilde voelen.

ted to feel. He decided to get up and have a look at the boy's photograph. But it wasn't a favourite photograph of his; the expression was unnatural. It was cold, even stern-looking. The boy had never looked like that.

At that moment the boss noticed that a fly had fallen into his broad inkpot, and was trying feebly but desperately to clamber out again. Help! Help! said those struggling legs. But the sides of the inkpot were wet and slippery; it fell back again and began to swim.

The boss took up a pen, picked the fly out of the ink, and shook it on to a piece of blotting-paper. For a fraction of a second it lay still on the dark patch that oozed round it. Then the front legs waved, took hold, and, pulling its small, sodden body up, it began the immense task of cleaning the ink from its wings. Over and under, over and under, went a leg along a wing as the stone goes over and under the scythe.

Then there was a pause, while the fly, seeming to stand on the tips of its toes, tried to expand first one wing and then the other. It succeeded at last, and, sitting down, it began, like a minute cat, to clean its face.

Now one could imagine that the little front legs rubbed against each other lightly, joyfully. The horrible danger was over; it had escaped; it was ready for life again.

But just then the boss had an idea. He plunged his pen back into the ink, leaned his thick wrist on the blotting-paper, and as the fly tried its wings down came a great heavy blot. What would it make of that! What indeed! The little beggar seemed absolutely cowed, stunned, and afraid to move because of what would happen next. But then, as if painfully, it dragged itself forward. The front legs waved, caught hold, and, more slowly this time, the task began from the beginning.

Hij besloot op te staan en de foto van zijn jongen te gaan bekijken. Maar het was niet zijn lievelingsfoto; de gezichtsuitdrukking was onnatuurlijk, koud, zelfs streng. Zijn jongen had nooit zo gekeken.

Net op dat ogenblik merkte de baas dat er een vlieg in zijn open inktpot was gevallen en zwakjes maar wanhopig trachtte er weer uit te krabbelen. Help, help! riepen die spartelende pootjes. Maar de kanten van de inktpot waren nat en glibberig; hij gleed terug en begon te zwemmen. De baas pakte een pen, haalde de vlieg uit de inkt en wipte hem op een stuk vloeipapier. Gedurende een fractie van een seconde lag hij stil op de zwarte plek, die rondom hem uitliep. Toen zwaaiden de voorpoten, ze kregen houvast, en terwijl hij zijn kleine doorweekte lichaam overeind trok, begon hij aan de geweldige taak om de inkt van zijn vleugels te krijgen. Eroverheen, eronderdoor, eroverheen, eronderdoor: een poot ging langs een vleugel zoals een strekel over en onderlangs een zeis.

Toen stopte het even, terwijl de vlieg, die op de toppen van zijn tenen leek te staan, probeerde eerst de ene vleugel uit te strekken en toen de andere. Het lukte hem ten slotte, hij ging zitten en begon als een minuscule kat zijn gezicht schoon te maken.

Nu kon je je voorstellen dat de kleine voorpoten lichtjes, opgetogen tegen elkaar wreven. Het vreselijke gevaar was voorbij; hij was ontsnapt; hij was klaar om verder te leven.

Maar juist op dat ogenblik kreeg de baas een idee. Hij doopte zijn pen weer in de inkt, legde zijn dikke pols op het vloeipapier, en juist toen de vlieg zijn vleugels uitprobeerde, kwam er een grote zware druppel op hem neer. Wat zou hij daarvan denken? Zeg dat wel! De kleine stumper leek volkomen overrompeld, verbijsterd en bang om zich te bewegen uit vrees voor wat daarna zou komen. Maar toen sleepte hij zich, pijnlijk leek het haast, voort. De voorpootjes zwaaiden, vonden houvast, en langzamer ditmaal, begon de taak van voren af aan.

He's a plucky little devil, thought the boss, and he felt a real admiration for the fly's courage. That was the way to tackle things; that was the right spirit. Never say die; it was only a question of...

But the fly had again finished its laborious task, and the boss had just time to refill his pen, to shake fair and square on the new-cleaned body yet another dark drop.

What about it this time? A painful moment of suspense followed. But behold, the front legs were again waving; the boss felt a rush of relief. He leaned over the fly and said to it tenderly, "You artful little b..."

And he actually had the brilliant notion of breathing on it to help the drying process. All the same, there was something timid and weak about its efforts now, and the boss decided that this time should be the last, as he dipped the pen deep into the inkpot.

It was. The last blot fell on the soaked blotting-paper, and the dragged fly lay in it and did not stir. The back legs were stuck to the body; the front legs were not to be seen.

'Come on,' said the boss. 'Look sharp!' And he stirred it with his pen in vain. Nothing happened or was likely to happen. The fly was dead.

The boss lifted the corpse on the end of the paper-knife and flung it into the waste-paper basket. But such a grinding feeling of wretchedness seized him that he felt positively frightened. He started forward and pressed the bell for Macey.

'Bring me some fresh blotting-paper,' he said sternly, 'and look sharp about it.' And while the old dog padded away he fell to wondering what it was he had been thinking about before. What was it? It was...

Hij is een dappere kleine duivel, dacht de baas, en hij had diep respect voor de moed van de vlieg. Dat was de goede manier om de dingen aan te pakken, dat was de juiste mentaliteit. Niet opgeven; het was alleen maar een kwestie van... Maar de vlieg had zijn moeizame taak weer volbracht, en de baas vond nog maar net tijd om zijn pen opnieuw in de inkt dopen en een nieuwe grote zwarte druppel recht op het juist schoongemaakte lichaampje te doen vallen.

Hoe zou het nu gaan? Een pijnlijk ogenblik van spanning volgde. Maar zie, de voorpootjes zwaaiden heen en weer; de baas ervoer een geweldig gevoel van opluchting. Hij boog zich over de vlieg heen en zei teder tegen hem: 'Jij verdraaide vlegel.'

En hij kwam zo waar op de briljante gedachte om op hem te ademen en zo het droogproces te bevorderen. Toch was er iets beschroomds en zwaks in zijn pogingen nu, en de baas besloot dat het nu mooi was geweest, toen hij zijn pen diep in de inktpot doopte.

Dat was het ook. De laatste druppel viel op het doorweekte vloeipapier en de besmeurde vlieg lag erin en verloorde zich niet. De achterpootjes zaten aan het lichaam vastgekleefd, de voorpootjes waren niet te zien.

'Kom!' zei de baas. 'Doe je best!' En hij porde met zijn pen tegen hem aan - tevergeefs. Er gebeurde niets en er zou waarschijnlijk niets gebeuren ook. De vlieg was dood.

De baas tilde het lijk op met de punt van zijn briefopener en smet het in de prullemand. Maar hij werd gegrepen door zo'n verpletterend gevoel van rampzaligheid dat hij zich verlamd voelde van angst.

Hij schoot naar voren en belde Macey.

'Breng me wat schoon vloeipapier,' zei hij streng, 'en schiet een beetje op.' En terwijl de oude lobbjes wegslofte, vroeg hij zich ineens af waar hij voor die tijd over had zitten denken. Wat was 't ook alweer? 't Was ...

He took out his handkerchief and passed it inside his collar. For the life of him he could not remember.

Hij pakte zijn zakdoek en veegde langs de binnenkant van zijn boord. Al sloeg je h'm dood, hij kon het zich niet herinneren.